

CHANGE THE DREAM

Zaterdagmorgen, 22 december. Het rijp in de bomen in onze straat. Dus heb ik wat foto's gemaakt. Hierboven is er één van. Vlak bij het park met de mooie bankjes waar je dan gewoon even kan zitten en genieten van de fietsers die voorbij komen.

De inkopen zijn al gedaan dus zal ik niet proberen om jullie te overtuigen dat de komende dagen ook zonder vlees een groot succes kunnen worden.

Afgelopen vrijdag stond het volgende in de Pers: vrijdag 21 december 2007

Enkele miljoenen Nederlanders laten enkele dagen in de week bewust het vlees staan - parttime vegetariërs. Maar met Kerst gaan ze helemaal los. Bij het productschap voor Vee en Vlees sommen ze met plezier de geschatte verkoop op. In een normale maand gaat 6.000 kilo kalkoen over de toonbank, deze maand zesentwintig keer zoveel. Aan vleespakketten voor gourmet of steengrill eten we in december zes keer zoveel als normaal, en de consumptie van rollade en rosbief verdrievoudigt naar bijna een kwart miljoen kilo.

'Dan hebben we de belangrijkste stijgers wel te pakken', zegt woordvoerder Dé van de Riet tevreden. Hij moet toegeven dat de consumptie van vlees de laatste jaren 'een minnetje' vertoont, maar deze maand hangen de haken in de slachterijen weer heerlijk vol.

Een kleine vijf procent van de Nederlanders mag zich vegetariër noemen. Een veelvoud laat een paar dagen in de week vlees staan. Gewoon, omdat vegetarisch eten ook lekker kan zijn. En misschien is het ook niet zo goed - voor de gezondheid, voor de dieren of het milieu - om elke dag vlees te eten.

'Dat is een trend', zegt Miranda Boer van het CBL, de koepelorganisatie van supermarkten. 'Het aanbod van vervangende producten is ook enorm toegenomen.' Maar met Kerst gaan die de schappen weer uit. In de schappen van Albert Heijn verdwijnen deze maand negen van de 43 vleesvervangers, kaasschnitzels, vegaburgers en quornsaté. 'De gelegheidsvegetariërs eten met Kerst gewoon vlees', zegt Boer.

Het terugtrekken van vleesvervangers door Albert Heijn leidde tot 7.000 protestmails, georkestreerd door Pink!, de jongerentak van de Partij voor de Dieren: 'Om ruimte te maken voor onverdoofd gecasteerde varkenshaas met katenspek en peperroomsaus, bracht Albert Heijn het vegetarisch assortiment terug tot een minimum.' 'We weten dat sommige producten niet lopen in december', zegt een woordvoerder van Albert Heijn. 'Het is de consument die bepaalt. Wij luisteren slechts naar signalen van de klant.'

Het was een Romeinse keizer die de opmerking "Geef het volk brood en spelen" plaatste waarmee hij beoogde het volk bezig te houden om zelf ongemeoid aan de macht te blijven.

VOEDSEL- EN LANDBOUW

Er is de afgelopen jaren veel fout gegaan op het gebied van voedsel en landbouw. Een analyse van de belangrijkste problemen, en suggesties voor een oplossing.

Er zijn duidelijke aanwijzingen dat het voedselsysteem volkomen in de war is. Hiveringwekkende beelden van de duistere binnenkant van de voedselsector krijgen hedendaagse consumenten niet alleen te zien via films als Our daily bread van Nikolaus Geyrhalter, We feed the world van Erwin Wagenhofer, en Super Size Me van Morgan Spurlock.

Alles wat er op het landbouwgebied de laatste jaren is gebeurd - met goede of met slechte bedoelingen - is verkeerd uitgedraaid. De landbouwpolitiek heeft geleid tot nog meer grootschalige bedrijven die onder hoge druk staan om kippen, varkens en koeien te leveren die steeds meer vlees en melk te produceren tijdens nog kortere levens.

De vraagstuk rond voeding en landbouw draait om de enorme kloof tussen consumenten en producenten en om de gebrekkige overheidsregie. De consumenten hebben zich in de luren laten leggen met de zeer beperkte vrije keuze tussen een goedkoper of minder goedkoop product. Ze kunnen nauwelijks invloed uitoefenen op smaak, milieukwaliteit en 'sociale' kwaliteiten van de voedselproductie.

ook in het kishokje heeft de burger geen macht, want voeding en landbouw zijn geen thema. Het Nederlandse landbouwministerie heeft de afgelopen decennia een beleid van pappen en nathouden gevoerd, en heeft de trends tot grootschaligheid en tot afbraak van de grond-gebonden landbouw bevorderd.

De voortdurende nadruk van het ministerie om zorgen dat partners zelf iets doen en de weigering om te zorgen voor ethisch verantwoorde producten legt alle verantwoordelijkheid bij de machtigste marktpartijen. Die lasten kunnen ongehinderd doorgaan met vette, energie-rijke en ethisch kwetsbare voeding op de schappen te plaatsen. Je hoort de uitvluchten van collectieve onverantwoordelijkheid: de overheid kan niet ingrijpen; de markt doet wat de consument wil; de burger wil wel maar heeft geen invloed; en de consument vertrouwt niemand dus koopt het goedkoopste.

Het kind van de rekening zijn de dieren, de natuur (milieu), ontwikkelingslanden en de volgende generaties, die worden opgezaald met een systeem van voedselproductie dat niet let op smaak, natuur, milieu, dierenwelzijn en menselijke maat.

INTENSIEVE VEEHOUDERIJ VERSUS FAIR TRADE

De intensieve veehouderij wordt door velen als onmenselijk gezien. De suggestie wordt gewekt dat het dierenwelzijn erbij de biologische pluimveehouderij beter aan toe is. Maar in feite is het dierenwelzijn bij de biologische veehouderij vaak slechter geregeld en kampt de biologische varkenshouderij met veel meer zieke dieren.

Steeds meer voedingsproducten krijgen het label 'gezond' of iets dergelijks. of het nu gaat om 'ik kies gezond', 'past bij een gezonde leefwijze', of 'gezonde keuze'. Maar tegelijk wordt steeds duidelijker dat veel van die claims ongedeelijk zijn, en meestal berusten op eenzijdig onderzoek. De alcoholische drankensector subsidieert onderzoek naar de positieve gezondheidseffecten van wijn, de melksector naar die van melk en melkproducten. onderzoek naar negatieve effecten van voedingsmiddelen vindt weinig plaats. ook neemt extreem overgewicht, leidend tot kanker, diabetes 2 en en hart- en vaatziekten, nog steeds toe: er moet dus iets met dat zogenaamde gezonde voedsel aan de hand zijn.

De problemen rond Fair Trade. Met als meest beleende kwestie de perikelen rond het chocolademerk Tony Chocolonely dat pretendeert 'slaafvrije' chocola te produceren, en door concurrenten van oneigenlijke concurrentie wordt beschuldigd omdat er geen slaaf-vrije chocola bestaat. Wordt ons voedsel voor-zover het uit ontwikkelingslanden komt altijd geproduceerd door slaven? Zijn fairtradeproducten dus eigenlijk bedrog?

De kluwen van problemen verbonden met vis en visserij. Vette vis (zoals zalm, haring en makreel) is gezond, zegt het Voedingencentrum. Maar de zeeën zijn bijna leeg en over veertig jaar is er geen commerciële visserij meer mogelijk. Daar bemoeit het Voedingencentrum zich niet mee. De mechanismen leidend tot overbevissing zijn volop aan het werk en lijken door welke machtige regering dan ook niet te stoppen. Stop dus met vis eten. Geniet van groenten en fruit.

Een onoplosbare trits van problemen die wordt uitgelokt door het simpele advies milieubewust en dus lokaal te kopen om de milieukosten van transporten te vermijden. Stel je voor dat je met een dergelijk simpel advies in één keer zou kunnen bijdragen aan allerlei mooie uitgangspunten als duurzaamheid, energiebesparing, kwaliteit van lokale omgeving en directe controle op productieprocessen. Het zou zo gemakkelijk zijn. Maar wat als lokaal met grote energie-intensiteit wordt geproduceerd? Koop je de lokale appels als er bij de teelt ervan veel kunstmest wordt gebruikt? Wat doe je als blijkt dat er toch weer een ingrediënt van heel ver weg moet komen? Is het niet zo dat voor lamsvlees dat uit Nieuw Zeeland hier naartoe verscheept minder energie wordt gebruikt dan lamsvlees uit Noord-Nederland?

CAP

De gemeenschappelijke landbouwpolitiek van de EU (CAP). Als er één ding duidelijk is, dan is het wel dat de CAP er helemaal niet op uit is gezondheid en milieu (duurzaamheid) te bevorderen. De website farmsubsidies.org geeft aan dat het grootste deel van de 1,2 miljard euro aan Europese landbouwsubsidies in 2005 voornamelijk terecht kwam bij grote ondernemingen als Campina, Friesland, AVEBE, Nestle, Interfood en Frigo (ieder meer dan 50 miljoen per jaar). Deze subsidies gaan naar, melk, maïs en suikerbieten. Met hun lage prijs dragen deze producten in grote mate bij aan de toename van overgewicht. De CAP betekent is ook dat de goedkope, EU-gesubsidieerde tomaten naar Afrika worden geëxporteerd. De werkeloze Afrikaanse boeren proberen vervolgens Europa binnen te komen om daar, als ze geluk hebben, werk te vinden in de tomatenkassen.

Is het dus goed dat de huidige CAP wordt af-geschaft? Helaas, met de nieuwe CAP ligt een andere catastrofe op de loer: de verloederding van het landschap door het verdwijnen van de grondgebonden landbouw en de versterking van de fastfood-eetcultuur. De landbouw zal uit Nederland verdwijnen. De nieuwe subsidie-regeling zal in nog sterkere mate de grondgebonden melkveehouderij verjagen. Zonder in-komenssteun en exportsubsidies zullen in 2023 alleen al in Friesland maximaal 1.500 van de huidige 4.500 Friese melkveebedrijven over-blijven. Tegen die tijd zal een gemiddeld bedrijf meer dan tweehonderd dieren tellen: de betonkolossen zullen het platteland vullen! Ook de eetcultuur wordt hierdoor getroffen, want de nieuwe subsidieregeling maakt suiker- en energierijke voeding opnieuw goedkoper: alsof we daarop zaten te wachten met de nog steeds groeiende trend van overgewicht en obesitas.

En dan is er nog een andere ontwikkeling: de jacht naar biobrandstofgewassen. Gealarmeerd door de voorspellingen over mondiale verandering van het klimaat, willen regeringen en ondernemingen laten zien dat ze hun best doen om de gevolgen van de broeikasgassen te ver-minderen door de productie van biobrandstof-gewassen te stimuleren. In de VS ging in 2006 20 procent van de maïs naar ethanol. Mondiaal zijn de gevolgen van de jacht naar biobrandstoffen op landbouw al lang te merken. De prijzen van graan, soja, en maïs zijn in 2007 verdubbeld. De 27 EU-landen hebben besloten dat in 2020 20 procent minder CO2 moet worden uitgestoten en dat biobrandstoffen 10 procent uit moeten maken van de energieproductie. Dit zal nog eens de prijzen van gewassen de pan uit laten rijzen en wil ook een grotere druk op beschikbare landbouwgronden teweegbrengen. Omdat de huidige technologieën om energie uit gewassen te maken nog lang niet CO2 neutraal zijn, zijn deze beleidsvoornemens misleidend. Erger is dat ze een desastreus effect hebben op land en watergebruik en op de voedselveiligheid van arme boeren, nog altijd minimaal een derde van de huidige wereldpopulatie. Dit is een strijd tussen autoriteiten en de arme boeren in het Zuiden. Het meest serieuze probleem van de maatverandering wordt niet aangepakt: de opbrengsten van de landbouwgronden in het zuiden zullen volgens het IPCC in 2020 gehalveerd zijn door de te verwachten extreme verdroging.

Het zijn de dingen die we denken te weten die ons er juist van weerhouden dingen te leren.

Als u wilt dat we uw naam van onze verzendlijst verwijderen, [klikt u hier](#).

Vragen of opmerkingen? Stuur een e-mail naar info@asmi-ikben.nl